

Lög

um búnaðarfræðslu.

I. KAFLI

Gildissvið, hlutverk og yfirstjórn.

1. gr.

Lög þessi taka til menntastofnana landbúnaðarins sem eru Landbúnaðarháskólinn á Hvanneyri í Borgarfirði, Hólaskóli á Hólum í Hjaltadal og Garðyrkjuskóli ríkisins að Reykjum í Ölfusi.

2. gr.

Landbúnaðarráðherra fer með yfirstjórn búnaðarfræðslunnar samkvæmt lögum þessum. Landbúnaðarráðherra ber ábyrgð á að gæði menntunar sem menntastofnanir landbúnaðarins veita samkvæmt lögum þessum uppfylli þau skilyrði sem gerð eru samkvæmt lögum nr. 136/1997, um háskóla, og nr. 80/1996, um framhaldsskóla.

3. gr.

Með búnaðarfræðslu er átt við skipulegt nám og kennslu, rannsóknir, fræðslu og aðra leiðsögn er lýtur að vörslu, meðferð, ræktun og nytjun lands, annarra jarðargæða og búfjár til framleiðslu matvæla og hráefna til iðnaðarframleiðslu eða annarrar verðmætasköpunar og markaðssetningu þeirra afurða, svo og verndun lands og endurheimt landkosta. Búnaðarfræðsla spannar vísindalegt starf og þekkingarmiðlun um sérsvið landbúnaðar og fjölþættra landnytja, svo sem búvöruframleiðslu, akuryrkju, landgræðslu, garðyrkju, skógrækt, hlunnindi, veiðar í ám og vötnum, fiskeldi og ferðaþjónustu, svo og tæknimál, markaðsmál, vistfræði og umhverfismál sem tengjast þessum sviðum.

Markmið búnaðarfræðslu er:

- að veita fræðslu, hagnýta starfsmenntun og háskólamenntun studda rannsóknnum fyrir samkeppnishæfan og fjölþættan landbúnað sem byggist á sjálfbærri nýtingu náttúruauðlinda landsins,
- að veita endurmenntun á þeim námssviðum sem lög þessi taka til.

4. gr.

Búfræðsluráð er landbúnaðarráðherra til ráðuneytis um mörkun heildarstefnu í búfræðslumálum og samræmingu starfa þeirra er að þeim vinna.

Landbúnaðarráðherra skipar búfræðsluráð til fjögurra ára í senn. Búfræðsluráð skal skipað níu fulltrúum: rektor Landbúnaðarháskólans á Hvanneyri, skólameisturum búnaðarskólanna á Hólum í Hjaltadal og Reykjum í Ölfusi, tveimur fulltrúum tilnefndum af menntamálaráðherra, einum fulltrúa kjörnum af búnaðarþingi og tveimur fulltrúum kennara tilnefndum af félagi þeirra, auk formanns sem landbúnaðarráðherra skipar án tilnefningar.

5. gr.

Landbúnaðarráðherra skal setja almennar reglur um eftirfarandi þætti í starfsemi menntastofnana landbúnaðarins:

1. Með hvaða hætti þær uppfylla skyldur sínar um eftirlit með gæðum kennslunnar, hæfni kennara og hvernig ytra gæðaeftirliti skuli háttað.
2. Með hvaða hætti þær uppfylla rannsóknarhlutverk sitt, skyldur um eftirlit með gæðum rannsóknanna og nýtingu þeirra fjármuna sem til þeirra er varið.
3. Kærur eða málskotsrétt nemenda í málum þar sem þeir telja brotið á rétti sínum. Slíkar reglur geta falið í sér ákvæði um að kærumál nemenda skuli fara fyrir sérstaka áfrýjunarnefnd sem hafi endanlegt úrskurðarvald.

Landbúnaðarráðherra ákveður verkaskiptingu á milli skólanna.

6. gr.

Menntastofnunum landbúnaðarins ber að hafa í starfi sínu samstarf við aðra skóla og vísindastofnanir hér á landi og erlendis um menntun og rannsóknir. Um þetta er heimilt að gera sérstaka samninga.

II. KAFLI

Nám og kennsla.

7. gr.

Yfirstjórn hvernar stofnunar tekur ákvörðun um fyrirkomulag kennslu, náms, námsmats og rannsókna og aðra þætti er lúta að málefnum hennar, enda samrýmist verkefnið heildarstefnu í búfræðslumálum, sbr. 4. gr.

8. gr.

Menntastofnanir landbúnaðarins annast búnaðarnám sem lýkur með skilgreindum prófgráðum búnaðarbrauta, svo og tækni- eða sveinsprófi, háskólanám sem lýkur með skilgreindum námsgráðum, svo sem kandídats- (BS-gráðu), meistara- eða doktorsprófi, og endurmenntun á þeim námssviðum sem fjallað er um í lögum þessum. Nám við skólana skal samhæft áfanga- og einingakerfi framhalds- og háskóla.

9. gr.

Nemendur sem hefja nám á búnaðarbrautum skólanna skulu hafa lokið grunnskólanámi eða hafa hlotið jafngilda undirstöðumenntun.

Yfirstjórn hvers skóla setur sérstök viðbótarinntökuskilyrði.

10. gr.

Nemendur sem hefja háskólanám í landbúnaði skulu hafa lokið stúdentsprófi, öðru sambærilegu námi eða búa yfir jafngildum þroska og þekkingu að mati stjórnar háskólans. Háskólaráð getur ákveðið sérstök viðbótarinntökuskilyrði fyrir hverja skilgreinda námsbraut háskólanámsins.

Inntökuskilyrði í háskólanám í landbúnaði og námskröfur svari til þess sem krafist er í viðurkenndum háskólum á sambærilegu sviði erlendis.

11. gr.

Almennt búnaðarnám skólanna skal skipuleggja sem eins til þriggja ára nám. Kennsla skal fara fram í námskeiðum sem metin eru í einingum. Búnaðarnáminu skal ljúka með prófgráðum af búnaðarbrautum eða sveinsprófi sem veitt er þegar nemandi hefur staðist próf í öllum námskeiðum og skilað með fullnægjandi árangri verkefnum sem tilheyra námi til viðkomandi prófgráðu samkvæmt námskrá.

12. gr.

Almennt háskólanám skal miðast við þriggja til fjögurra ára nám. Heimilt er að bjóða upp á sérhæfðar styttri námsbrautir. Kennsla skal fara fram í námskeiðum sem metin eru

í einingum. Fullt nám telst 30 einingar á námsári. Háskólanáminu skal ljúka með prófgráðu sem veitt er þegar nemandi hefur staðist próf í öllum námskeiðum og skilað með fullnægjandi árangri verkefnum sem tilheyra námi til prófgráðunnar.

13. gr.

Fyrir hverja skilgreinda námsbraut skal setja námskrá sem kveður á um markmið, inntak og meginviðfangsefni námsins, þar með talda starfsþjálfun á vettvangi þar sem það á við. Á grundvelli námskrár skal árlega gefin út kennsluskrá þar sem m.a. er gerð grein fyrir tilhögun náms, kennsluháttum og námsmati. Í kennsluskrá eða öðrum starfsáætlunum skal enn fremur kveðið á um missira- eða annaskiptingu, kennslutíma, próftímabil, leyfi og önnur atriði sem varða skipulag náms.

Landbúnaðarráðherra skal að fengnum tillögum búfræðsluráðs staðfesta námskrár og gefa út skrá um viðurkenndar prófgráður.

14. gr.

Nú er í almennum framhaldsskóla stofnað til búnaðarnámsbrautar, og skal þá námskrá slíkrar kennslu, fyrirkomulag á verknámi og námsmat hljóta samþykki búfræðsluráðs. Búfræðsluráð ákveður hvort eða hvenær slíkur skóli getur veitt prófgráðu búnaðarnáms.

15. gr.

Yfirstjórn hverrar stofnunar skal staðfesta reglur um skráningu nemenda í einstakar námsbrautir þar sem nánar er kveðið á um inntökuskilyrði í viðkomandi námsbraut.

Yfirstjórn hverrar stofnunar tekur ákvörðun um fjárhæð skrásetningar- og kennslugjalda sem nemendum er gert að greiða við upphaf skólaárs. Skrásetningar- og kennslugjöld skulu taka mið af sannanlegum kostnaði vegna innritunar, pappírsvara og kennsluefnis sem skólinn lætur nemendum í té og nauðsynlegt er vegna starfsemi hans.

Þeir einir teljast nemendur menntastofnana landbúnaðarins sem skrásettir hafa verið til náms á hverjum tíma.

III. KAFLI Rannsóknir.

16. gr.

Við menntastofnanir landbúnaðarins skulu stundaðar rannsóknir. Rannsóknirnar skulu skipulagðar með öðrum rannsóknnum á sviði landbúnaðar- og landnýtingar.

Leggja skal áherslu á grunnrannsóknir til öflunar vísindalegrar þekkingar, jafnt sem þróunarvinnu sem felst í að staðfæra þekkingu, sem og markaðsfærslu og vöruþróun afurða. Einnig geta stofnanirnar annast þjónusturannsóknir í þágu landbúnaðar og annarra aðila.

Til að sinna rannsóknarhlutverki sínu skulu stofnanirnar hafa umráð yfir nauðsynlegum búrekstri og hafa aðgang að landi, búfé, húsnæði og tækjum til rannsókna og tilrauna.

17. gr.

Heimilt er að ráða sérfræðinga að menntastofnunum landbúnaðarins sérstaklega til rannsókna og geta þeir haft kennsluskyldu við viðkomandi stofnun hver á sínu sviði. Við ráðningu sérfræðinga á sviði rannsókna og annarra fræðistarfa við skólana skulu gilda sambærilegar reglur og eiga við um ráðningu kennara, sbr. 26. og 33. gr.

18. gr.

Heimilt er að stofna sérstaka rannsóknarsjóði til eflingar rannsóknastarfi stofnananna. Um þá skulu settar skipulagsskrár sem dómsmálaráðherra staðfestir og þær birtar í Stjórnartíðindum.

IV. KAFLI
Endurmenntun og leiðbeiningar.

19. gr.

Við menntastofnanir landbúnaðarins má starfrækja endurmenntunardeildir á þeim náms- sviðum sem fjallað er um í lögum þessum.

Yfirstjórn hverrar stofnunar setur nánari reglur um starfshætti endurmenntunardeilda, svo og um fjárhæð námskeiðsgjalda.

20. gr.

Menntastofnanir landbúnaðarins geta annast leiðbeiningar og ráðgjöf í landbúnaði og á skyldum sviðum. Um þetta skal gera samninga við hlutaðeigandi fagsamtök og hagsmunaað- ilar eftir því sem við á hverju sinni.

V. KAFLI
**Landbúnaðarháskólinn á Hvanneyri.
Stjórn og starfslið.**

21. gr.

Landbúnaðarháskólinn á Hvanneyri er vísindaleg fræðslu- og rannsóknastofnun á háskóla- stigi á sviði landbúnaðar sem veitir nemendum sínum fræðslu og vísindalega þjálfun í búfræði er miðast við að þeir geti tekið að sér sérfræðistörf fyrir íslenskan landbúnað og unnið að rannsóknum í þágu hans.

22. gr.

Stjórn Landbúnaðarháskólans á Hvanneyri er falin háskólaráði og rektor.

Háskólaráð er æðsti ákvörðunaraðili innan háskólans, markar stefnu, m.a. í kennslu og rannsóknum, mótar skipulag hans og samþykkir starfs- og rekstrarátlanir.

Rektor er yfirmaður stjórnýslu háskólans og æðsti fulltrúi hans gagnvart mönnum og stofnunum innan hans og utan. Hann stýrir starfsemi háskólans og hefur frumkvæði að því að háskólaráð marki sér heildarstefnu í málefnum skólans. Rektor hefur ráðningarvald yfir öll- um starfsmönnum skólans. Á milli funda háskólaráðs hefur rektor ákvörðunarvald í umböði ráðsins í öllum málum háskólans. Önnur verkefni rektors eru skilgreind í erindisbréfi hans.

23. gr.

Í háskólaráði eiga sæti:

1. Rektor sem er sjálfkjörinn í ráðið og jafnframt forseti þess.
2. Tveir fulltrúar fastráðinna kennara og tveir til vara kjörnir á almennum fundi fastráðinna starfsmanna hlutfallsbundinni kosningu til tveggja ára í senn.
3. Einn fulltrúi nemenda og einn til vara kjörnir hlutfallsbundinni kosningu til tveggja ára í senn samkvæmt reglum nemendafélags skólans.
4. Einn fulltrúi kosinn af búnaðarþingi til tveggja ára í senn.
5. Einn fulltrúi og einn til vara skipaðir af landbúnaðarráðherra til tveggja ára í senn.
6. Einn fulltrúi og einn til vara skipaðir af menntamálaráðherra til tveggja ára í senn.

Varaforseta kýs ráðið úr hópi háskólaráðsfulltrúa fastráðinna kennara skólans og er hann staðgengill rektors í forföllum hans.

24. gr.

Rektor boðar til funda í háskólaráði. Óski þrír háskólaráðsfulltrúar eftir fundi er rektor skylt að boða til hans. Rektor stýrir fundum ráðsins. Háskólaráðsfundur er ályktunarbær ef tveir þriðju hlutar atkvæðisbærra manna sækja fund hið fæsta. Afl atkvæða ræður úrslitum mála. Ef atkvæði falla jöfn sker atkvæði forseta úr. Varamenn sitja fundi háskólaráðs í for- föllum aðalmanna.

25. gr.

Landbúnaðarráðherra skipar rektor til fimm ára samkvæmt tilnefningu háskólaráðs. Skal staðan auglýst laus til umsóknar.

Þann einan má skipa í stöðu rektors sem lokið hefur æðri prófgráðu við háskóla og öðlast hefur stjórnunarreynslu.

Rektor verður ekki leystur frá störfum án þess að það sé borið undir háskólaráð og hljóti samþykki meiri hluta þess.

26. gr.

Kennarar við Landbúnaðarháskólann á Hvanneyri eru prófessorar, dósentar, lektorar og stundakennarar. Prófessorar, dósentar og lektorar skulu vera þeir einir sem hafa kennslu og rannsóknir að aðalstarfi. Háskólaráð setur nánari reglur um starfsskyldur fastráðinna kennara.

27. gr.

Rektor ræður prófessora, dósentar, lektora og stundakennara. Umsækjendur um prófessors-, dósentar- og lektorstörf skulu láta fylgja umsókn sinni upplýsingar um háskólamenntun sína, vísindastörf og önnur störf, svo og ritsmíðar og rannsóknir.

Kennarar við Landbúnaðarháskólann á Hvanneyri skulu hafa lokið meistaraþrófi hið minnsta eða hafa jafngilda þekkingu og reynslu að mati dómnefndar. Þeir skulu jafnframt hafa sýnt þann árangur í starfi að þeir njóti viðurkenningar á starfssviði sínu.

Skipa skal þriggja manna dómnefnd til þess að dæma um hæfi umsækjenda til að gegna starfi prófessors, dósentar eða lektors. Rektor skipar dómnefnd, einn mann eftir tilnefningu landbúnaðarráðherra og tvo menn eftir tilnefningu háskólaráðs og skipar rektor annan þeirra formann nefndarinnar. Í dómnefnd má skipa þá eina sem lokið hafa a.m.k. meistaraþrófi úr háskóla og skulu a.m.k. tveir nefndarmanna starfa utan háskólans.

Dómnefnd skal láta uppi rökstutt álit um það hvort ráða megi af vísindagildi rita og rannsókna umsækjanda, svo og af námsferli hans og störfum, að hann sé hæfur til að gegna starfinu. Engum manni má veita prófessors-, dósentar- eða lektorstarf nema meiri hluti dómnefndar hafi látið það álit í ljós að hann sé til þess hæfur.

28. gr.

Við Landbúnaðarháskólann á Hvanneyri skal starfrækt búnaðarnámsbraut. Heimilt er að ráða kennara að búnaðarnámsbraut skólans sem ekki uppfylla skilyrði til háskólakennslu, sbr. 27. gr. Um yfirstjórn búnaðarnáms á Hvanneyri fer eftir ákvæðum 22.–23. gr. laga þessara og er rektor Landbúnaðarháskólans jafnframt yfirmaður þess.

VI. KAFLI

**Menntastofnanirnar á Hólum í Hjaltadal og Reykjum í Ölfusi.
Stjórn og starfslíð.**

29. gr.

Hólaskóli, Hólum í Hjaltadal, og Garðyrkjuskólinn að Reykjum í Ölfusi eru vísinda- og menntastofnanir landbúnaðarins sem veita nemendum sínum menntun og þjálfun á sértækum sviðum íslensks landbúnaðar.

30. gr.

Stjórn Hólaskóla og Garðyrkjuskóla ríkisins er falin skólanefnd og skólameistara.

Skólanefnd er ráðgefandi um skipulag, stefnu og áherslur í kennslu, rannsóknum og öðrum verkefnum stofnananna.

Skólameistari er yfirmaður stjórnsýslu stofnunarinnar og er æðsti fulltrúi hennar gagnvart mönnum og stofnunum innan hennar og utan og ber ábyrgð á starfsemi hennar. Skólameistari hefur frumkvæði að því að skólanefnd marki heildarstefnu í málefnum stofnunarinnar. Skólameistari ræður kennara og annað starfsfólk stofnunarinnar. Önnur verkefni skólameistara eru skilgreind í erindisbréfi hans.

31. gr.

Landbúnaðarráðherra skipar fimm manna skólanefndir við búnaðarskólana til fjögurra ára í senn. Í skólanefnd Hólaskóla eiga sæti einn fulltrúi landbúnaðarráðuneytis, einn fulltrúi búnaðarþings, tveir fulltrúar bænda í Hólastifti og einn fulltrúi samkvæmt tilnefningu samtaka sveitarfélaganna í Hólastifti. Nefndin kys sér sjálf formann. Í skólanefnd Garðyrkjuskólans að Reykjum eiga sæti einn fulltrúi landbúnaðarráðuneytisins, einn fulltrúi tilnefndur af búnaðarþingi, einn fulltrúi Sambands garðyrkjubænda, einn fulltrúi Félags garðyrkjumanna og einn fulltrúi tilnefndur af starfsmönnum skólans. Nefndin kys sér sjálf formann. Varamenn skulu skipaðir með sama hætti. Áheyrnarfulltrúar í hvorri skólanefnd eru tveir með málfrelsi og tillögurétt, annar tilnefndur af kennurum skólans en hinn af nemendafélagi skólans. Áheyrnarfulltrúar skulu tilnefndir til eins árs í senn. Skólameistari situr fundi skólanefndar með málfrelsi og tillögurétt. Hann er framkvæmdastjóri nefndarinnar.

32. gr.

Landbúnaðarráðherra skipar skólameistara til fimm ára að fenginni tillögu skólanefndar. Skal staðan auglýst laus til umsóknar. Landbúnaðarráðherra er heimilt að endurskipa sama mann skólameistara að fengnum tillögum skólanefndar. Hæfni umsækjenda um embætti skólameistara skal metin eftir menntun, stjórnunarreynslu og vísinda- og kennslustörfum.

33. gr.

Kennarar og aðrir sérfræðingar við stofnanirnar skulu hafa lokið háskólaprófi í landbúnaðarfræðum eða hafa hliðstæða menntun. Þeir skulu auk kennslu vinna að rannsóknnum og öðrum hliðstæðum störfum í þágu stofnunarinnar.

Heimilt er að ráða kennara í verklegum greinum sem hafa aflað sér fullnægjandi þekkingar og starfsþjálfunar á viðkomandi sviði að mati skólameistara.

34. gr.

Heimilt er að stofna til kennslu á háskólastigi við Hólaskóla og Garðyrkjuskóla ríkisins á afmörkuðum sviðum með samþykki landbúnaðarráðherra að fenginni umsögn búfræðsluráðs, enda sé slíkt nám í fullu samræmi við annað nám á háskólastigi samkvæmt lögum þessum og viðurkennt skv. 2. mgr. 2. gr. og 5. gr. laga þessara að mati búfræðsluráðs.

VII. KAFLI

Fjárhagur.

35. gr.

Kostnaður við störf menntastofnana landbúnaðarins er greiddur af ríkissjóði samkvæmt fjárlögum. Hver stofnun hefur sjálfstæða fjárveitingu á fjárlögum. Landbúnaðarráðherra gerir tillögur um fjárveitingar til hvernar stofnunar.

Landbúnaðarráðherra er heimilt að ákveða að við gjaldtöku sé mætt þeim kostnaði sem rekstur stofnananna hefur í för með sér.

36. gr.

Menntastofnunum landbúnaðarins er heimilt að afla sértekna með:

- a. skólagjöldum, sbr. 15. gr.,
- b. rekstri þjónustustarfsemi sem tengist skólastöðunum,
- c. búrekstri,
- d. ráðgjafarþjónustu og
- e. öðrum hætti er samrýmist meginverkefnum þeirra.

Menntastofnunum landbúnaðarins er heimilt að koma á fót og eiga aðild að sjálfstæðum rekstrareiningum til styrktar og eflingar meginviðfangsefnum þeirra.

VIII. KAFLI
Ýmis ákvæði.

37. gr.

Landbúnaðarráðherra setur nánari reglur um framkvæmd laga þessara með reglugerðum, starfsreglum og samþykktum.

38. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1999. Við gildistöku laga þessara falla úr gildi lög nr. 91/1936, um garðyrkjuskóla ríkisins, með síðari breytingum, og lög nr. 55/1978, um búnaðarfræðslu, með síðari breytingum.

39. gr.

Við gildistöku þessara laga renna eignir Bændaskólans á Hvanneyri til Landbúnaðarháskólans á Hvanneyri. Landbúnaðarháskólinn á Hvanneyri yfirtekur einnig allar kvaðir og skuldbindingar Bændaskólans á Hvanneyri gagnvart einstaklingum, lögaðilum og stofnunum.

Við gildistöku laga þessara renna eignir Bændaskólans á Hólum til Hólaskóla. Hólaskóli yfirtekur einnig allar kvaðir og skuldbindingar Bændaskólans á Hólum gagnvart einstaklingum, lögaðilum og stofnunum.

40. gr.

Jarðirnar Hólar, Hvanneyri og Reykir eru lögbýli og eru með gögnum sínum og gæðum lagðar undir tilheyrandi menntastofnanir. Starfsemin á jörðunum skal þjóna þeim heildarmarkmiðum sem sett eru fyrir hverja stofnun og því hlutverki sem þær gegna í sínu nánasta umhverfi, sem og á landsvísu.

Ákvæði til bráðabirgða.

Nemendur sem við gildistöku laga þessara stunda nám í framangreindum skólum eiga rétt á að ljúka prófum samkvæmt gildandi námsskipulagi skólanna við gildistöku laganna. Nemendur geta þó lokið prófum samkvæmt nýju skipulagi skólanna ef þeir kjósa svo.

Skipað og ótímabundið ráðið starfsfólk Bændaskólans á Hvanneyri, Bændaskólans á Hólum og Garðyrkjuskóla ríkisins að Reykjum skal halda stöðum sínum. Þeir einir geta þó orðið prófessorar, dósentar og lektorar við Landbúnaðarháskólann á Hvanneyri sem uppfylla kröfur 7. gr. laga nr. 136/1997, um háskóla.

Skólastjóri Bændaskólans á Hvanneyri verður rektor Landbúnaðarháskólans á Hvanneyri.

Skólastjóri Bændaskólans á Hólum verður skólameistari Hólaskóla og skólastjóri Garðyrkjuskóla ríkisins að Reykjum verður skólameistari Garðyrkjuskóla ríkisins.

Samþykkt á Alþingi 10. mars 1999.